

Ljusnarsbergs kommun
kommun@ljusnarsberg.se

Beslut efter uppföljning för grundskolan efter riktad tillsyn i Kyrkbacksskolan F-5 i Ljusnars- bergs kommun

Skolinspektionens beslut

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen gäller särskilda rekommendationer. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Eftersom skolan fortfarande är aktiv och ska fortgå men under andra omständigheter menar Skolinspektionen dock att det är viktigt att meddela bedömningen efter den tidigare tillsynen eller granskningen som redan ägt rum. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter. Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ljusnarsbergs kommun att i enlighet med det datum som nedan listas vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister.

För området **trygghet och studiero** samt **bedömning av elevers behov av svenska som andra språk** ska åtgärder vidtas senast den **1 september 2020**. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag redovisas till Skolinspektionen skriftligen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen konstaterar att Ljusnarsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Rektorn ska se till att eleverna har en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I det ingår:

- att det finns vuxna närvarande där otrygga situationer och konflikter uppstår i de allmänna utrymmena inomhus i samband med raster och mellan lektionerna, till exempel i korridorerna,
- att söka möjligheter för att eliminera de faktorer som skapar otrygghet i de allmänna utrymmena inomhus, såsom möblering och elevflöde,
- att det finns vuxna närvarande där otrygga situationer och konflikter uppstår på rasterna, till exempel vid skolans multiarena,
- att värdegrundsarbetet kring elevers språkbruk intensifieras och
- att undervisningen planeras och genomförs så att studiero främjas.

Ytterligare brist som tillkommit i denna uppföljning

Skolinspektionen konstaterar att Ljusnarsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för elever och att undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. (5 kap.14 § och 15 § första stycket skolförordningen (2011:185))

Åtgärder

- Rektorn ska se till att en bedömning görs om en elev eller elever i behov av undervisning i svenska som andraspråk och även anordna sådan undervisning.

Bakgrund

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Ljusnarsbergs kommun under hösten 2018. Skolinspektionen fattade den 11 december 2018 beslut efter riktad tillsyn i Kyrkbacksskolan, som då var en skolenhet och omfattade förskoleklass och årskurs 1-9. Under våren 2019 genomförde Skolinspektionen ett uppföljningsbesök utifrån de brister som framkom i beslutet från december 2018. Skolinspektionen fattade sedan ett beslut den 30 augusti 2019. Skolan hade då delats upp i två skolenheter, varav en omfattande förskoleklass samt årskurs 1-5 och en omfattande årskurs 6-9, och beslutet omfattade båda enheterna. I beslutet bedömdes bland annat att flera brister i verksamheten fortfarande kvarstod. Skolinspektionen har den 10-14 februari 2020 genomfört ytterligare ett upp-

följningsbesök i Kyrkbacksskolan F-5. Intervjuer med rektorn, representanter för elevhälsan, lärare och elever har genomförts. Vid besöket genomfördes även lektionsobservationer i årskurs 1-5.

Sammanfattande bedömning

Vid uppföljning av beslutet från den 30 augusti 2019 bedömer Skolinspektionen att alla brister utom bristerna avseende trygghet och studiero är avhjälpna.

Skolinspektionen bedömer vidare att det kvarstår brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Skolan har både ett främjande och förebyggande arbete och har gjort insatser för att det ska råda studiero och vara en trygg skola. Även om såväl tryggheten som studieron på skolan har förbättrats, framkommer det att det fortfarande finns elever som upplever en otrygghet och att det finns otrygga områden samt att det inte råder studiero i alla klasser.

Skolinspektionen bedömer vidare att det har tillkommit en brist avseende bedömning av elevers behov av att läsa svenska som andraspråk.

Skälen för Skolinspektionens beslut

Trygghet och studiero

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det kvarstår brister inom området trygghet och studiero för Kyrkbacksskolan F-5. Skolinspektionens tillsyn visar att det finns elever som upplever otrygghet i skolan, både i allmänna utrymmen inomhus och utomhus vid raster, och att det förekommer verbala kränkningar och bristande respekt mellan elever. Utredningen visar att det finns ett förebyggande arbete för att säkerställa att det ska vara tryggt på skolan genom att det exempelvis finns rastvärdar både utomhus och inomhus på skolan. Trots detta framkommer det att elever inte känner sig trygga på vissa platser på skolan och att elever även blir kränkta både verbalt och fysiskt.

Det framkommer vidare att studieron fortfarande brister i några klasser vilket leder till att elever inte alltid kan koncentrera sig på sitt skolarbete under lektionstid. Utredningen visar att det förekommer ett främjande och förebyggande arbete och att insatser görs i de klasser där det inte råder studiero, men att eleverna trots det fortfarande inte har studiero i några klasser.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 319-320) framgår bland annat följande. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Det förebyggande arbetet är centralt. En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal om de gemensamma värden som ska gälla. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rektorns skyldighet att se till att elevers behov av stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för elever i behov av stöd är självfallet även det en del i arbetet med att skapa en trygg och stimulerande studiemiljö för alla elever. Det finns dock situationer när de åtgärder som vidtagits i förebyggande syfte inte är tillräckliga och där disciplinära åtgärder behövs för att säkerställa en god studiemiljö.

I läroplanen anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I läroplanen anges vidare att även skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan.

Skolinspektionens utredning

Alla elever på Kyrkbacksskolan F-5 har fortfarande inte en trygg miljö där elever respekterar varandra. Tillsynen visar att det finns elever som upplever otrygghet och att det finns otrygga områden på skolan. Av intervjuer med elever framkommer att det finns otrygga områden framförallt inomhus i skolans korridorer där det förekommer konflikter när eleverna har rast. Elever blir exempelvis slagna eller knuffade. Vuxennärvaron är låg i den korridor som eleverna främst beskriver som otrygg. Rektorn och lärarna uppger att det efter insatta åtgärder har skett en förbättring av tryggheten där. Rektorn bekräftar dock att det fortfarande kan uppstå otrygga situationer i korridoren och lärarna uppger att möbleringen kan bidra till att det blir rörigt. I intervju med eleverna framkommer vidare att det inte finns så mycket att göra på rasterna och att skolan stängt ner sin multiarena på grund av det tidigare var bråk där mellan elever. Detta bekräftas även av rektorn. Elever uppger vidare att det också förekommer nedsättande kommentarer om elevers utseende och att ett grovt språkbruk används mellan elever, vilket bidrar till otrygghet.

Av skolans plan mot kränkande behandling läsåret 2019/2020 och av intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att skolan har ett förebyggande arbete för att skapa trygghet på skolan. Skolan kartlägger bland annat elevernas upplevelse av trygghet via enkäter. Skolan har utifrån kartläggningarna gjort insatser i form av flera rastvärdar generellt och även extra rastvärdar vid områden som eleverna har uppgett som otrygga. Av intervjuer och inkommen dokumentation samt planen mot kränkande behandling läsåret 2019/2020 framgår vidare att skolan har genomfört ett omfattande värdegrundsarbete från och med starten av höstterminen 2019 till exempel i form av relationsskapande aktiviteter. Skolan har även anordnat olika föreläsningar för både elever, lärare och vårdnadshavare i syfte att skapa trygghet och motverka kränkningar. Skolans egen trygghetsenkät visar att tryggheten förbättrats något för eleverna i årskurs 4-6

höstterminen 2019 jämfört med vårterminen 2019. Den senaste enkäten visar dock att 7 av 140 elever som besvarat enkäten uppger att "det stämmer ganska dåligt eller inte alls" respektive "stämmer ganska bra" och att 41 elever uppger att det de känner sig ganska trygga på skolan. Det framkommer även att elever även blir slagna på skolan. Det är 3 elever som uppger att "det händer ofta" och 30 elever säger att "det förekommer ibland."

Alla elever på Kyrkbacksskolan F-5 har fortfarande inte studiero. Av intervjuer med rektorn, elevhälsan, lärare samt elever framkommer att studieron varierar för eleverna i några klasser. I de klasser där det inte råder studiero kan det vara både högljutt och elever kan röra sig i klassrummet och störa andra elever som försöker att arbeta med sina arbetsuppgifter. Det framkommer att det i en klass råder studiero när eleverna har sin mentor, men inte när de undervisas av andra lärare. Elever uppger även att det inte är studiero på de lektioner som de har tillsammans med parallellklassen. Av en lektionsobservation framgår att det förekommer att arbetsuppgifterna inte fyller hela lektionstiden, vilket leder till ett lågt arbetstempo för eleverna och att de ägnar sig åt annat än lektionens planerade innehåll. Rektorn, lärare och elevhälsan bekräftar att det i några av skolenhetens klasser fortfarande inte råder studiero. Både rektorn och lärare uppger att de är väl medvetna om problematiken och att de har pågående insatser i dessa klasser både på individ- och gruppnivå. Av intervjuer med rektorn och lärare framkommer vidare att det även pågår ett främjande och förebyggande arbete för att skapa studiero. Eleverna har bland annat fasta placeringar i klassrummet, lärarna har samma struktur för lektionerna och elevernas mobiltelefoner samlas in varje morgon för att sedan återlämnas i slutet av skoldagen. Rektorn uppger även att han använder sig av samma vikarie i årskurs 1-5. Rektorn följer vidare upp studieron genom att göra lektionsbesök och samtala med elevhälsan, elever, lärare och elevernas vårdnadshavare.

Svenska som andraspråk

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att bedöma om elever kan vara i behov av att läsa svenska som andraspråk brister. Utredningen visar att skolan inte gör någon bedömning av detta i årskurs 1-5, trots att skolan har många elever som har ett annat modersmål än svenska i dessa årskurser, och svenska som andraspråk anordnas inte för någon elev. Därmed finns en uppenbar risk att elever som är i behov av undervisning i svenska som andraspråk inte ges sådan undervisning.

Rättslig reglering

Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas för:

1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål,
2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och
3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare.

Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

Undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska.

Skolinspektionens utredning

Elevers behov av att läsa svenska som andraspråk i årskurs 1-5 tillgodoses inte. Av intervjuer med rektorn och lärare framkommer att det inte görs någon bedömning av elever som kan vara i behov av att läsa svenska som andraspråk i årskurs 1-5. Följaktligen anordnas inte heller svenska som andraspråk för någon elev i årskurs 1-5. Bedömningen görs först från och med årskurs 6.

Motivering till föreläggande som ingripande

Kyrkbacksskolan F-5 uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ljusnarsbergs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

X Åsa Rasmussen

Föredragande
Signerat av: Åsa Rasmussen

X Maria Sundkvist

Beslutsfattare
Signerat av: Maria Sundkvist

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Kyrkbacksskolan F-5

Bilaga 1: Fakta om Kyrkbacksskolan F-5

Skolenheten besöktes av Skolinspektionen den 10-14 februari 2020. Tillsynen har omfattat områdena undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, betyg och bedömning, värdegrund, trygghet, studiero och arbetet mot kränkande behandling, grundläggande förutsättningar för skolenheten samt styrning och utveckling av verksamheten.

Kyrkbacksskolan F-5 är en kommunal grundskoleenhet i Ljusnarsbergs kommun. Skolenheten delar lokaler med Kyrkbacksskolan 6-9. Enheterna utgjorde fram till och med vårterminen 2019 en skolenhet. Skolenheten omfattar förskoleklass och årskurs 1-5. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Den inre organisationen består av två arbetslag.

Måluppfyllelse

Det finns ingen nationell statistisk att tillgå för skolenheten.